

Európai
Bizottság

Útmutató dokumentum
**Az akvakultúráról és
a Natura 2000-ről**
Összefoglaló

Környezetvédelem

Az EU területén több száz Europe Direct tájékoztató központ van. A lakóhelye szerinti központ címét itt találja: https://europa.eu/european-union/contact_hu

Ingyenes szám: 00 800 67 89 10 11 (egyreszolgáltatók díjat számíthatnak fel a hívásokért).

Email: https://europa.eu/european-union/contact_hu

Információt az Európai Unióról, annak összes hivatalos nyelvén az Europa honlapon talál: https://europa.eu/european-union/index_hu

Innen letöltheti vagy megrendelheti az EU ingyenes és eladásra kínált kiadványait: <https://publications.europa.eu/hu/publications>

Ingyenes kiadványokat nagy példányszámban a Europe Direct központjainál rendelhet: (https://europa.eu/european-union/contact_hu).

A nyílt hozzáférésű adatok európai uniós portálján (<http://data.europa.eu/euodp/hu/home?>) elérhetőek az EU intézményei és szervei által közzétett adatok. A portálon található összes adat - kereskedelmi vagy más célból - szabadon felhasználható.

Luxemburg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2018

© Európai Unió, 2018

Jelen dokumentum további felhasználása a forrás megjelölésével engedélyezett. A bizottsági dokumentumok további felhasználásáról a 2011/833/EU határozat (HL L 330., 2011.12.14., 39. o.) rendelkezik. A nem európai uniós szerzői jogvédelem alatt álló fotók és anyagok felhasználásához vagy sokszorosításához engedélyért közvetlenül a jogok birtokosához kell fordulni.

ISBN: 978-92-79-93534-3

doi:10.2779/634589

KH-03-18-288-HU-N

Az ismertető

A világ legtöbb halászata jelenleg a fenntarthatósági szinthez közel, vagy már a fölött működik. Ezzel párhuzamosan, az utóbbi évtizedekben a halfogyasztás világszinten megkétszereződött, és az emberi fogyasztásra szánt hal- és tengeri-élelmiszer előállításában egyre nagyobb szerepet betöltő akvakultúrának a teljesítménye is jelentősen megnőtt.

Az édesvízi és tengeri akvakultúrák jelenlegi - és jövőben várható - növekedésének kihívásai között a területekhez való korlátozott hozzáférés és a környezeti fenntarthatóság (különösen természetvédelmi területeken), és a kapcsolódó engedélyezési folyamatok szerepelnek. Ez kiemelten igaz az Európa legkritikább és legveszélyeztetettebb fajainak és élőhelyeinek megőrzésére létrehozott Natura 2000 területekre, amelyek kijelölését két uniós irányelv, az EU biodiverzitás-védelmi politikájának sarokpontjait képező madárvédelmi- és élőhelyvédelmi irányelvek támasztják alá.

Jelen kiadvány az Európai Bizottság „Akvakultúráról és a Natura 2000-ről” c. útmutató dokumentum összefoglalója, melynek célja, hogy az akvakultúrára vonatkozóan elősegítse a Natura 2000 hálózat létrehozását megalapozó uniós jogszabályok megismerését és azok végrehajtását, hozzájáruljon a Natura 2000 területek természetvédelmi céljainak a mélyebb megértéséhez, és bemutassa a fenntartható akvakultúra-beruházások és a természetvédelmi előírások összeférhetőségét illusztráló, helyes gyakorlatokat.

FOTÓK

Borító: Lazac-termelés Norvégiában / Brataffe

3. o.: Marseille-i akvakultúra / Veronika Polyakova

4. o.: Osztriga-parkok Cap-Ferret közelében / Philippe Teuwen

6. o.: Akvakultúra-tavak / Vmenkov

7. o.: Osztriga-termelés / CSIRO

8. o.: Nyíltvízi halgazdaság / NOAA's

Akvakultúra az Európai Unióban

Akvakultúrán a vízi szervezetek olyan tenyésztését vagy művelését értjük, amely során olyan technológiát alkalmaznak, ami az említett szervezetek gyarodását a környezet természetes teljesítményét meghaladó mértékben növeli. A vízi szervezetek természetes vagy jogi személy tulajdonában maradnak a tenyésztés vagy a művelés egész időszaka alatt, beleértve a betakarítást is. Az akvakultúra többféleképpen jellemezhető, a tenyésztett fajok, az termelési környezet, a termelés-intenzitás, és a termelési rendszerek alapján is. Ezek megértése kulcsfontosságú az akvakultúrák működéséből eredő környezeti hatások meghatározásához.

Az uniós akvakultúra-ágazat három al-ágazatból tevődik össze, mind külön történelemmel és jellegzetességekkel. Ezek a kagylótenyésztés (a 2009-es össztermelés 57%-a), az édesvízi haltenyésztés (18%), és a tengeri haltenyésztés (25%). A kagylótenyésztés kb. ugyanolyan volumenben termel mint a haltenyésztés, de az összérték csupán 34 %-át képviseli.

A tengeri és partmenti területek akvakultúrái

- **A kagylótenyésztés:** elsősorban a vadon született egyedekre és a környezetben rendelkezésre álló tápanyagokra épül, az európai kagylók többsége kékkagyló. Az osztriga-tenyésztés is jelentős az EU-ban. Egyéb, nagyobb mennyiségben termelt kagyló még az EU-ban a szőnyegkagyló.
- **A tengeri haltenyésztés:** a halgazdaságok elhelyezkedése szerint csoportosítható; lehetnek tengerparti területeken, de a nyílt tengeren is. A part menti területeken az akvakultúra-rendszereket part menti lagúnákban vagy szárazföldi sós tavakban és létesítményekben találjuk.

Édesvízi akvakultúra

Az Unióban különböző édesvízi haltenyésztő-rendszereket lehet megkülönböztetni, jórészt termelés-intenzitásuk, az általuk használt vízforrás alapján, illetve a tenyésztett fajok szerint.

- A **tógazdaság** Európa legrégebbi akvakultúra típusa, gyökerei egészen a középkorig nyúlnak vissza.
- A tradicionális **átfolyóvizes** rendszerekben a betáplált víz csak egyszer megy át a tenyésztési rendszeren, majd azt visszavezetik a vízi környezetbe.

- A **recirkulációs akvakultúra rendszerek (RAR)** szárazföldi létesítményeiben a vizet mechanikai, kémiai és biológiai kezelést követően újrahasznosítják.
- Az **édesvízi tavak és folyók ketreces kultúrái** korlátozott, de némely víztérben az édesvízi akvakultúra fontos lehetőségét biztosítják.

Integrált akvakultúra

Az integrált akvakultúra lehet polikultúra, multitrofikus akvakultúra, vagy az akvakultúra integrálása más tevékenységgel, pl. mezőgazdasággal, stb. Integrált multitrofikus akvakultúrában (IMTA) az ökoszisztéma különböző trofikus szintjeinek szervezet-együttesei (pl. hal, kagyló, algák) vannak jelen, ahol az egyik szervezet mellékterméke egy másik számára inputként szolgál. Így a magasabb trofikus szintű fajok szerves hulladéka tápanyagként újrahasznosul a kereskedelmi értékkel rendelkező, alacsonyabb trofikus szintű szervezetek előállításakor. Néhány tagállamban már működnek ilyen kísérleti integrált akvakultúra projektek.

Az uniós természetvédelmi irányelvek

Az élőhelyvédelmi irányelv (92/43/EGK) azon felismerésre épül, hogy az Unió területén a természetes élőhelyek állapota továbbra is hanyatlik, és az EU természeti örökségének részét képező, vadon élő fajok egyre nagyobb száma súlyosan veszélyeztetett. Az irányelv ezek kedvező védeltségi állapotának helyreállítását vagy fenntartását célozza a különleges természetmegőrzési területek (KTT) kijelölésén keresztül, amelyek egy koherens európai ökológiai hálózatot (Natura 2000 hálózat) alkotnak, amely magába foglalja a vadon élő madarak védelméről szóló irányelv (2009/147/EK) szerint kijelölt különleges természetvédelmi területeket (KTVT) is.

A két irányelv nagyjából 1500 ritka és veszélyeztetett faj, és 230 élőhelytípus (köztük nyílt tengeri, tengerparti, édesvízi és egyéb vizes élőhelyek) védelmét szolgálja, hogy azok kedvező védeltségi helyzete - főként a Natura 2000 hálózat területeinek kijelölésével és kezelésével - fennmaradjon vagy létrejöhessen.

A **Natura 2000 hálózat** támogatja a fenntartható fejlődést. Nem célja az emberi tevékenységek kizárása, inkább annak biztosítása, hogy azokat a Natura 2000 területre (a jelenlévő közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok függvényében) megállapított természetvédelmi célokkal összhangban végzik. Ezt az elvet az irányelv 6. cikke fejt ki, amely meghatározza a tagállamok részére a Natura 2000 területekre vonatkozó, kötelező intézkedéseket:

- megállapítani az adott természeti területen megtalálható természetes élőhelytípusok és fajok ökológiai szükségleteinek megfelelő természetvédelmi intézkedéseket (6. cikk (1) bekezdés),
- megakadályozni a fajokat esetlegesen jelentős mértékben zavaró, vagy a védett fajok élőhelyeit vagy a védett élőhelytípusokat károsító tevékenységeket (6. cikk (2) bekezdés),
- a Natura 2000 területeket esetlegesen befolyásoló új beruházások esetén követni a 6. cikk (3) és (4) bekezdéseiben lefektetett eljárásokat.

Hatások a természetre és az élővilágra, hatásmérséklés

A különböző akvakultúra-rendszerek eltérő hatásokat gyakorolhatnak, és többféle környezeti hatást válthatnak ki, pl. élőhelyvesztés vagy -romlás, fajok zavarása vagy kiszorítása, vagy változás előidézése a helyi életközösségekben.

Egy sor tényező befolyásolja az akvakultúrából eredő környezeti terhelést, pl. a helyszín hidrográfiai tényezői, a tenyésztett szervezet típusa, az alkalmazott termelési módszer, kezelési módszerek, stb., melyeket mind figyelembe kell venni a kockázatelemzés során, az ökoszisztémáknak az akvakultúrából származó esetleges terhelésekkel szembeni érzékenységgel vagy sebezhetőségével együtt.

Az alábbi táblázat szemlélteti azon kérdésköröket, melyeket a különböző típusú akvakultúrák értékelésénél figyelembe kell venni. Hangsúlyozandó, hogy ezek az esetleges hatások nem jelentkeznek mindenhol, vagy nem feltétlenül relevánsak egy adott terület természetvédelmi célkitűzéseire nézve. **Eseti alapú** megközelítés szükséges tehát a tényleges hatások azonosításához, melyek függenek a környezeti és termelési feltételektől, valamint a hatások elkerülése vagy minimalizálása érdekében alkalmazott enyhítő intézkedések, és megfelelő gazdálkodási gyakorlatok alkalmazásától is.

Az útmutató számos példával szolgál az akvakultúrákban általánosan alkalmazható hatásmérséklő intézkedésekről, pl.:

- a **tengeri ketreces termelés esetében** az állománysűrűség ellenőrzése és korlátozása csökkentheti a szerves hulladékból eredő hatásokat, míg a takarmány emészthetőségének javítása és a takarmány-felesleget csökkentő rendszerek alkalmazása segíthet ezen hatások mérséklésében;
- a **kagylópadok és horogsorok** megfelelő kihelyezése jó vízcserével rendelkező területekre, valamint a létesítmény prediktív modellek segítségével meghatározott megfelelő méretezése, mely lehetővé teszi a bentikus szervesanyag-terhelési lábnyom becslését, minimálisra csökkentheti az ilyen rendszerek legfontosabb lehetséges hatásait;
- a tengeri fajok termelésére használt **szárazföldi létesítményeknél** az egyik hatásmérséklő megoldás az elfolyóvíz kezelése, mely során az elfolyóvizet a lagúna és a tenger közötti

átkötő csatornába történő beengedés előtt egy mikroszűrőn átfiltrálják, majd ülepítő medencék rendszerében leülepítik és áttisztítják, a szerves anyagokat pedig mikroalgák hasznosítják.

A vonatkozó uniós és nemzeti jogszabályok megfelelő végrehajtásával a legtöbb esetleges terhelés és hatás megelőzhető, ill. minimalizálható. Emellett az akvakultúrákat működtetők önkéntes alapon is jelentős erőfeszítéseket tesznek a helyes kezelési gyakorlatok alkalmazásáért (pl. etikai kódex, monitoring, tanúsítványok). Az EU továbbá szorgalmazza az ökológiai akvakultúra-termelést is.

Táblázat: A különböző akvakultúra-rendszereknél felmerülő hatások

Akvakultúra rendszer/ esetleges hatások	Tengerparti és nyílt tengeri							Édesvízi		
	Ketreces termelés	Kagylópadok és horogsorok	Kagylótermelés intertidális területen	Kagyló aljakultúra	Szárazföldi létesítmények	Szárazföldi sós tavak	Lagúna kultúra	Tógazdaság	Átfolyós rendszer	Recirkulációs rendszer
Üledékképződés	X	X	X	X		X	X	X	X	
A víz biogeokémiai változása	X	X			X	X	X	X	X	
Vegyai anyagok bekerülése	X				X	X			X	X
Infrastruktúra			X	X	X	X	X		X	X
Zavarás	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Ragadozó-kontroll	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Keresztezés	X				X	X			X	
Patogének átvitele	X		X	X	X	X	X	X	X	
Idegen fajok*	X	X	X	X	X	X	X	X	X	

* az idegen fajok betelepítését akvakultúrákba a 708/2007/EU rendelet szabályozza

Az akvakultúrák **pozitív hatással** is lehetnek a Natura 2000 területekre nézve, környezeti előnyök és szolgáltatások nyújtásával, és európai jelentőségű fajok, pl. a vízi madarak számára fontos megfelelő élőhelyek (pl. tavak) fenntartásával.

A biodiverzitás-védelemhez hozzájáruló helyes gyakorlatok példái:

- A franciaországi La Brenne természetvédelmi park közel 4000, emberkéz alkotta tóból áll, amelyet a középkor dereka óta alakítottak ki. A területen akva-környezetvédelmi intézkedéseket alkalmaznak, melyek fő célja a rovarok, kétéltűek, madarak és halak számára kedvező körülmények visszaállítása vagy fenntartása (a nádasok mögött nyílt víz, és sekély, nádas zónák létrehozása vagy tündérrózsák telepítése, a nádasokba behatoló fűzek eltávolítása, stb.), a vegetációs övek fenntartása, a trágyázás elkerülése, az idegen fajok, mint pl. nutria, pézsmapatkány és folyami rákok (kilövés, csapdázás, illetve szűrők használatával) kezelése, stb.
- Egyes szlovákiai halastavakban általános gyakorlat, hogy a vízi növényzetet nem távolítják el, így gyékény- és nád-foltok jelennek meg. Ezek kitűnő költő területként szolgálnak gémekek (vörös gém, kanalas gém, bakcsó), a barna rétihéja, a bölömbika,

a törpegém, a vörös nyakú vöcsök, a feketenyakú vöcsök (ma már ritka) és a cigányréce számára.

- A Cseh Köztársaságban a „Lednice-halastavak” Natura 2000 terület részét képező, haltermelést is folytató Nesyt-halgazdaság a területkezelés részeként azért vezette be a tavak nyári lecsapolását, hogy megfelelő környezeti feltételeket teremtsen az előbukkanó tavi szubsztrátumon megtelepedő halofil növények, és bizonyos veszélyeztetett vízimadár-fajok számára.

Környezeti hasznot és szolgáltatásokat nyújtó rendszerek támogatása

- A kagylók ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújtanak: eltávolítják a szervesanyagokat az eutrofizált ökoszisztémákból (bioextrakció). A kagylókat diffúz tápanyagbekerülésű területeken kifejezetten a vízminőség-kezelés egyik módszereként tenyésztik és gyűjtik be, pl. Svédországban.
- A kagylók és tengeri moszatok az integrált multitrofikus akvakultúrában (IMTA) a haltenyésztéssel kombinálva is termelhetők, ahol a haltakarmány lebomlása révén létező tápanyagdúsulás kompenzációjára használják őket. Ez a módszer Norvégiában és a Földközi-tenger régióiban fejlesztés alatt áll.

A stratégiai tervezés előnyei

Az ágazati szakpolitikák célkitűzéseinek stratégiai megközelítése révén a különböző igényeket egy nagyobb földrajzi területre nézve integrált módon vizsgálhatjuk, amivel koherensebb regionális fejlesztési keretrendszer dolgozható ki, maximalizálva az érintettek számára a nyertes helyzeteket, és minimalizálva a konfliktusokat, ahol lehetséges.

A területi vagy szektorális tervezés, a kapcsolódó stratégiai környezeti hatásvizsgálattal együtt, kulcsfontosságú szerepet játszik abban, hogy iránymutatást és megbízható adatokat nyújtson az akvakultúra-beruházások javasolt helyszíneiről, ezzel is biztosítva a befektetőket. Elősegíti a helyi konfliktusok elkerülését, és a termelés és a természetvédelmi célkitűzések közötti szinergiát.

A tengeri területrendezés fejlesztése és alkalmazása, és a part menti övezetek integrált kezelése megkönnyítheti pl. az akvakultúrák vízminőség szempontjából megfelelő helyszíneinek a kijelölését, megvédve a biodiverzitás szempontjából érzékeny területeket, és előrevetíthet olyan kockázatokat, mint -többek között- az éghajlatváltozás, az árvizek vagy a parterózió.

Finn akvakultúra helyszín-választási terv

A Délnyugat-Finnország és Satakunta akvakultúra helyszínválasztási terv a regionális tervezés egy példája. A kiválasztási tervet az akvakultúra-ágazat, a környezetvédelmi- és halászati szervek, a regionális területrendezés és a kutatás képviselőiből álló regionális szakértői munkacsoport készítette. Azonosították a termelésre alkalmas területeket, az alkalmatlanokat pedig kizárták. Modellezéssel széles biztonsági zónákat jelöltek ki a Natura 2000 területeken lévő madárszigetek körül a fészkelési időszakok alatt, így elkerülve a halgazdaságok jelentős hatását a Natura 2000 területekkel védett természeti értékekre.

Akvakultúra beruházásokkal kapcsolatos eljárások Natura 2000 területeken

Az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikk (3) és (4) bekezdései írják le a Natura 2000 területeket esetlegesen befolyásoló új beruházások esetén követendő eljárásokat. Az eljárás három lépése az előzetes vizsgálat, a megfelelő vizsgálat, illetve, különleges körülmények között, a derogációs eljárások. Minden egyes lépés meghatározza, hogy szükség van-e további lépésre a folyamatban.

Az **előzetes vizsgálat** arra szolgál, hogy megállapítsák, egy terv vagy projekt 'valószínűleg jelentős hatással lesz-e...' egy Natura 2000 területre, ilyenkor megfelelő vizsgálat válik szükségessé. Ez érvényes tervekre vagy projektekre akár önállóan, akár más tervekkel vagy projektekkel kombinálva is. Előfordulhat, hogy egy akvakultúra beruházás önmagában nem fejt ki jelentős hatást, de más tervekkel vagy projektekkel együtt egyazon területen (további haltermelők vagy egyéb beruházások miatt) a kumulatív hatás már jelentőssé válik.

A **megfelelő vizsgálat (MV)** során egy terv vagy projekt összes aspektusából meg kell nézni annak esetleges hatásait egy adott Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzéseire vonatkozólag, és az akvakultúra beruházás minden fázisát vizsgálni szükséges, pl. a telephely előkészítése, az infrastruktúra és a létesítmények kiépítése vagy installációja, a működés és fenntartás tevékenységei, a lebontás, stb. A tervezett akvakultúra minden lehetséges környezeti terhelését azonosítani kell, a helyi átfedésektől (pl. a tengerfenékre az ülepedés), a nagyobb kiterjedésű problémáig (pl. víz tápanyagdúsulása), amely jelentősen befolyásolhatja egy Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzéseit. A fontos fajok és élőhelyek érzékenységét és kitettségét az azonosított terhelésekkel szemben figyelembe kell venni a jelentős hatások kockázatának elemzésénél.

A hatásmérséklési intézkedések a tervek vagy projektek specifikációjának szerves részét képezik és az MV során ezek értékelése szükséges. Az akvakultúra tekintetében ezek olyan technikailag kivitelezhető megoldások, melyek legkevésbé károsítják az élőhelyeket és fajokat, és a Natura 2000 terület egészségét, különösen, ha alternatív helyszínek nem megoldhatóak.

Miután egy terv vagy projekt esetleges hatásai felmérésre kerültek, el kell dönteni, hogy azok hátrányosak-e a Natura 2000 terület épségére, akár önmagukban, akár egyéb tervekkel vagy projektekkel együtt.

Ez a döntéshozatali folyamat az elővigyázatosság elvén alapul. A legfontosabb annak az objektív és megbízható bizonyítékokon alapuló igazolása, hogy a Natura 2000 területet nem érik hátrányos hatások. Ezért a tudományos adatok hiánya, vagy a lehetséges kockázatokra vagy a hatások jelentőségére vonatkozó információk hiánya nem lehet ok arra, hogy a tervet vagy a projektet jóváhagyják.

A harmadik lépés abban az esetben szükséges, amikor az érintett Natura 2000 terület épségét befolyásoló káros hatások hiánya nem állapítható meg biztonsággal. Az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikk (4) bekezdése rendelkezik azon követelményekről, amelyek teljesülésével az illetékes nemzeti hatóság engedélyezheti kivételes esetekben ilyen tervek vagy projektek megvalósulását. Ilyen követelmény, hogy ne legyen alternatív megoldás, fontos közérdeken alapuló kényszerítő okok legyenek, és minden szükséges kiegyenlítő intézkedés teljesüljön. Utóbbi egy „utolsó mentsvár” akkor, ha a döntés már megszületett egy Natura 2000 terület épségét károsan befolyásoló terv vagy projekt megvalósulásáról.

Példa a megfelelő vizsgálat során figyelembe vett természetvédelmi célkitűzésekre

Akvakultúra beruházások a Castlemaine kikötő KTT és KTVT területein (Írország)

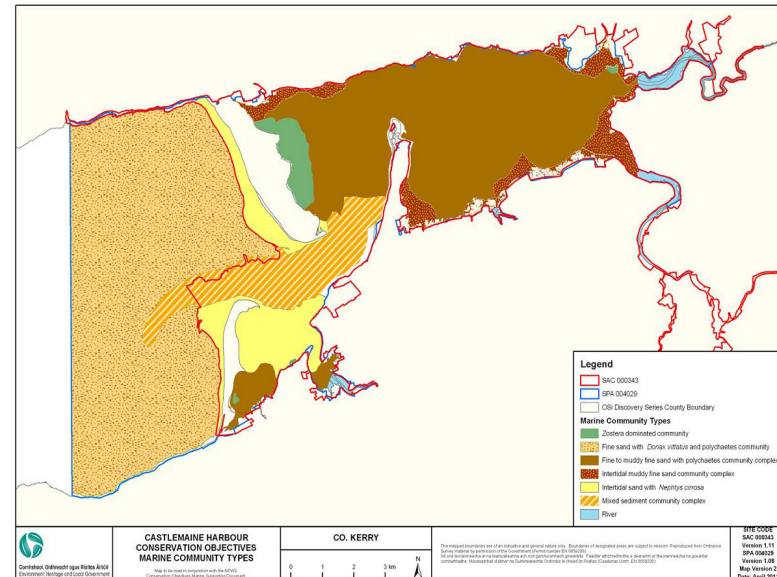
Egy több akvakultúra rendszert és a járulékos fejlesztéseket érintő, teljes körű megfelelő vizsgálatot végeztek a Castlemaine kikötő KTT és KTVT területein. A terület-specifikus természetvédelmi célokat a természetvédelmi hatóságok (National Park and Wildlife Service, NPWS) következőképpen határozták meg az MV során:

- A következő fajok kedvező védeltségi helyzetének fenntartása: tengeri ingola, folyami ingola, lazac, vidra, *Petalophyllum ralfsii*, északi búvár, kormorán, örvös lúd világos hasú alfaja, füttyülő réce, tőkés réce, nyíl farkú réce, hegyi réce, fekete réce, csigaforgató, parti lile, fenyérfutó, kis goda, piroslábú cankó, szürke cankó, kőforgató és havasi varjú.
- A következő élőhelyek kedvező védeltségi helyzetének fenntartása: a torkolatok, a tengerből apálykor kiemelkedő iszap- és homokturzások, hordaléksávok egyéves vegetációja, sziklapadok évelő vegetációja, *Salicornia* és más egyéves növények telepei iszapon és homokon, Atlanti-partvidéki sós rétek, mediterrán sós rétek, vándorló partidűne-kezdemények, partvonal mentén vándorló dűnék Európai homok-náddal (*Ammophila arenaria*), lágyszárú vegetációval megkötött álló dűnék („szürke dűnék”), Homoki fűzzel (*Salix repens ssp. Argentea*, *Salix arenaria*) borított dűnék, nedves dűneközök.
- Az enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők kedvező védeltségi helyzetének helyreállítása.

Az alábbiakban bemutatunk egy, az élőhelyvédelmi irányelv I. mellékletében szereplő tengeri élőhely megfelelő vizsgálatának elősegítését célzó konkrét természetvédelmi célkitűzésekre és célokra vonatkozó példát.

Cél: a tengerből apálykor kiemelkedő iszap- és homokturzások kedvező védeltségi helyzetének fenntartása a Castlemaine kikötőben, ami a következő attribútumokkal és célokkal határozható meg:

- **1.cél:** A természetes folyamatokat figyelembe véve, az állandó élőhely területe stabil vagy nő.
- **2.cél:** A természetes folyamatokat figyelembe véve, a túlnyomóan tengerifüves közösségek elterjedése megtartott.
- **3.cél:** A következő közösségtípusok megtartása természetes állapotban: intertidális iszapos finomhomok közösség-együttesek; finomhomok és iszapos finom homok polychaetes közösség-együttesek; intertidális homokturzások *Nephtys cirrosa*-val.

További olvasmányok

Jelen kiadvány az Európai Bizottság „Akvakultúráról és a Natura 2000-ről” c. útmutató dokumentum összefoglalója. A teljes útmutató itt megtalálható:

http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm

A Bizottság útmutató dokumentumokat jelentetett meg a megfelelő vizsgálat eljárásának megértéséhez és alkalmazásához:

„Natura 2000 területek kezelése. Az élőhelyvédelmi irányelv’ 92/43/EGK 6. cikkének előírásai”, „A Natura 2000 területeket jelentősen befolyásoló tervek és projektek értékelése.

Módszertani útmutató az élőhelyvédelmi irányelv’ 92/43/EGK 6. cikkének (3) és (4) bekezdéseinek előírásaihoz”, „Útmutató

dokumentum az élőhelyvédelmi irányelv’ 92/43/EGK 6. cikkének (4) bekezdéséről”. Ezek elérhetők a Bizottság Natura 2000 weboldalán:

http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm

Natura 2000 viewer: <http://natura2000.eea.europa.eu/>

